

**Izjava Inštituta za kanonskopravne vede
pri Katedri za cerkveno pravo Teološke fakultete Univerze v Ljubljani**

Človekovo življenje je nedotakljivo

Praustava, ki je pomenila pravno osnovo za sprejetje zakonodaj v zgodovini in ustav v modernih državah, je dekalog ali deset božjih zapovedi. Ta se odlikava tudi v Splošni deklaraciji človekovih pravic, ki jo je sprejela Generalna skupščina Organizacije združenih narodov na tretjem zasedanju v Parizu, 10. decembra 1948 (SDČP).

V svojem 3. členu je SDČP jasna: »Vsakdo ima pravico do življenja, prostosti in osebne varnosti«, njen 30. člen pa to dodatno podkrepi, ko pravi, da ničesar v tej deklaraciji ni mogoče razlagati v smislu, da katerikoli državi, skupini ali posamezniku daje pravico, da izvaja katerokoli dejavnost ali stori katerokoli dejanje, usmerjeno k uničenju katerekoli od tukaj določenih pravic in svoboščin, torej tudi k uničenju pravice do življenja.

Evropska Konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin v svojem prvem delu govori o pravici do življenja, da je človekovo življenje nedotakljivo pa zagotavlja tudi 17. člen slovenske ustave.

Vse zapisano je v nasprotju z Zakonom o pomoči pri prostovoljnem končanju življenja (ZPPKŽ), ki uzakonja smrt (drugi odstavek 1. čl.) in se bo o njem odločalo v Sloveniji 23. 11. 2025 na referendumu. ZPPKŽ uzakonja smrt na način, da sta zanjo soodgovorna zdravnik in diplomirana medicinska sestra (20. čl. ZPPKŽ).

Na podlagi predstavljenih dejstev Inštitut za kanonskopravne vede ugotavlja, da je ZPPKŽ v bistvenem neskladju z veljavnimi mednarodnimi in ustavnimi pravnimi standardi varstva človekovega življenja.

Pravica do življenja je v mednarodnem pravu določena kot temeljna in neodtujljiva pravica, ki uživa najvišjo stopnjo pravne zaščite. Interpretativna določba 30. člena SDČP izrecno prepoveduje vsakršno ravnanje države ali posameznika, ki bi vodilo k uničenju katerekoli temeljne pravice, zlasti pravice do življenja, kar pomeni, da pravnega akta, ki bi omogočal ali uzakonjal namerno povzročitev smrti, ni mogoče razlagati kot skladnega z načeli Deklaracije.

Tudi Evropska konvencija o človekovih pravicah v 2. členu določa dolžnost države, da varuje življenje in ne sme zakonodajno vzpostaviti režima, v katerem je namerno povzročanje smrti povzdignjeno v pravno dopustno zdravstveno storitev. Tudi ustava Republike Slovenije v 17. členu določa, da je človekovo življenje nedotakljivo, kar pomeni, da ga država ne sme pravno relativizirati ali subjektivizirati.

ZPPKŽ v svojem temeljnem normativnem okvirju uvaja institucionaliziran mehanizem namerne prekinitve življenja, za katero sta soodgovorna zdravnik in diplomirana medicinska sestra. S tem zakonodajalec objektivno vzpostavlja pravni okvir, v katerem je usmrtitveno dejanje pravno dopustno,

kar ni združljivo z dolžnostjo države, da vzpostavlja pravni red, ki življenje varuje, ne pa da omogoča posege, ki ga končujejo.

Uzakonitev aktivne pomoči pri končanju življenja pomeni prelom s temeljnim načelom medicinske etike »*primum non nocere*«, kot tudi z dolgoletno pravno tradicijo, v kateri je zdravnikova vloga zavezana k zdravljenju, ohranjanju življenja in lažšanju trpljenja, nikakor pa ne k izvedbi dejanja, ki neposredno povzroči pacientovo smrt.

Inštitut za kanonskopravne vede pri Katedri za cerkveno pravo Teološke fakultete Univerze v Ljubljani razume ZPPKŽ kot pravno, etično in ustavnopravno nesprejemljiv, saj vzpostavlja normativni okvir, ki ni skladen z obveznostjo države, da življenje varuje, temveč omogoča njegovo namerno in pravno urejeno prekinitvev. Takšna ureditev pomeni odmik od temeljnih civilizacijskih načel, ki izhajajo iz Dekaloga, evropske pravne tradicije in mednarodnega varstva človekovih pravic.

Doc. dr. Sebastijan Valentan,
predstojnik Inštituta za kanonskopravne vede

izr. prof. dr. Stanislav Slatinek, član
(Teološka fakulteta Univerze v Ljubljani)

doc. dr. Andrej Saje, član
(Teološka fakulteta Univerze v Ljubljani)

prof. dr. Ivan Milotić, član
(Pravna fakulteta Univerze v Zagrebu)

izr. prof. dr. Ilija Marković, član
(Katoliška bogoslovna fakulteta Univerze v Sarajevu)

doc. dr. Peter Faulk, član
(Pravna fakulteta Papeške univerze v Mexico City)